

LAUSUNTO KYMENLAAKSON MAAKUNTAKAAVA 2040 KAAVALUONNOKSESTA

Kymenlaakson maakuntakaava 2040 on kokonaismaakuntakaava, joka saadessaan lainvoiman kumoaa kaikki Kymenlaakson aiempien maakuntakaavojen kaavamerkin­nät ja niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Kymenlaakson maakuntahallituksen hyväksymä *Kymenlaakson maakuntakaava 2020 – tavoitteena toimiva ja kestävä Kymenlaakso* -tavoiteasiakirja asettaa kokonaismaakuntakaavalle tavoitteet ja suunta­viivat. Maakuntakaavan keskeisenä tavoitteena on luoda edellytykset hyvälle elin- ja toimintaympäristölle ja siten vahvistaa Kymenlaakson kilpailukykyä. Maakuntakaavalla kehitetään sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta vastuullista yhdyskunta­rakennetta, edistetään monipuolisen rakennetun kulttuuriperinnön vaalimista sekä tue­taan luonnonvarojen kestävää käyttöä ja yhdyskuntarakenteen ekotehokkuutta.

Maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenne

Kymenlaaksossa taajama- ja keskusta-alueiden suunnittelussa tavoitteena on yhdys­kuntarakenteellinen eheys, alueen omaleimaisuus, ympäristö- ja perinne­arvojen vaali­minen ja hyvän asuin­ympäristön luominen. Maakuntakaavalla edistetään olemassa olevien toiminnallisten akselien aluerakenteellista kehittämistä. Kotkan ja Kouvolan kaupungit muodostavat maakunnan keskusverkon ytimen, joita yhdistää valtatie 15 ja rautatie myötäilevä etelä-pohjoissuuntainen käytävä. Lisäksi alueella korostuu itä­länsisuuntaisuus E18-tien myötäisesti sekä ns. itärataa kehittäen. Taajamien ja kes­kustojen kehittäminen perustuu alueiden profilointiin ja eheyttämiseen sekä nykyisen rakenteen tiivistämiseen olemassa olevaan infrastruktuuriin tukeutuen. Kaupalliset alu­eet tukeutuvat olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja tätä kautta myös joukko­liikenteen laatu­käytäviin.

Liikenne

Maakuntakaavassa keskeistä on elinkeinoelämän kilpailukyvyyn, toimintojen saavutet­tavuuden ja kestävä­n liikkumisen edistäminen. Maakuntakaavalla osoitetaan logistii­kan ja liikkumisen kannalta keskeinen verkosto edistäen Kymenlaakson maakuntaohjelman ja liikennestrategian mukaisia tavoitteita. Maakuntaohjelman kärki­hankkeena on Kotka-Kouvola-yhteysvälin kehittäminen. Hankkeeseen sisältyy valta­tien 15 rakentaminen keskikaiteelliseksi ohituskaistatieksi sekä henkilöliikenteen vuorotarjonnan lisääminen Kotka-Kouvola-yhteysvä­lillä sekä raide- että tieliikenteessä. Valtatie 15 Kouvola-Kotka ja Kotkan sisääntulotie sekä Kotkan Mussalon satamaan johtava mt 355 Merituulentie osoitetaan kehitettävänä väylänä. E18-moottoritie esitetään katettavaksi ns. Karhulan kanjonin kohdalla. Kotkaan osoitetaan tieliikenteen yhteys­tarve välille Kotkansaari-Halla. Suunnitteilla oleva uusi laivaväylä Kotka-Pietari osoite­taan suunniteltuna väylänä. Raideliikenteen osalta Kouvolan, Kotkan ja Haminan välinen rata esitetään kehitettäväksi pääradaksi. Kotka-Helsinki-pääradan ohjeellinen merkintä ja suunnittelumääräys on esitetty kaavassa. Raideliikenteen yhteystarvemer­kinnällä on osoitettu yhteystarve Haminasta itään sekä Kouvola­sta Porvooseen. Yhteystarvemer­kinnällä on osoitettu mahdolliset ratayhteydet, joiden sijaintiin ja toteutukseen liittyy niin huomattavaa epävarmuutta, ettei ohjeellisen tai vaihtoehtoisen linjauksen osoittaminen ole mahdollista.

Helsinki-Kotka pääradan ohjeellinen merkintä osoittaa valtakunnallisesti, maakunnalli­sesti ja seudullisesti merkittävän uuden pääradan ohjeellisen sijainnin. Suunnittelu­määräyksen mukaisesti alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on säilytettävä mahdollisuus ratayhteyden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Maakunta­suunnitelmassa 2040 on esitetty Kymenlaakson aluerakenteen visio vuodelle 2040.

Kymenlaakso on kansainvälinen vuorovaikutusalue Helsingin ja Pietarin metropolialueiden kainalossa. Metropolialueiden kehitys vaikuttaa merkittävästi Kymenlaakson aluerakenteeseen ja sen kehitykseen. Itä- ja länsisuuntaisten maantie- ja rautatieliikenneyhteyksien merkitys muutosten välittäjänä voimistuu. Ratahallintokeskus on v.2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Vaihtoehto Kouvola on perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain, mutta ei selkeästi parempi kuin vaihtoehto Luumäki. Mikäli Lahti–Mikkeli-oikorata toteutetaan, se vähentää vaihtoehdon Kouvola liikennettä ja hyötyjä. Jos vaihtoehdot linjataan lentoaseman kautta, ovat niiden laskennalliset vaikutukset käytännössä samat. Selvitettävänä ollut Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto on liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittymisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava, koska se tarjoaa kokonaan uuden liikennemuodon myös Porvoon itäpuolella Loviisa/Kotka/Hamina -alueelle saakka. Pohjoiselle kasvuvyöhykkeelle sijoittuva kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävä itärata-hanke nopeuttaisi Helsingin ja Pietarin välistä liikennettä noin puoli tuntia ja Helsingin ja Kotkan välistä liikennettä noin tunnin. Ratahankkeilla on merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittymisedellytyksiin sekä elinkeinon toimintaedellytyksiin.

Virkistys ja luonnonperintö

Maakuntakaavalla turvataan viherverkoston riittävyys, saavutettavuus ja toimivuus. Erityisesti tiivistyvissä kaupungeissa lähivirkistysalueiden merkitys korostuu, sillä ne ovat tärkeitä ihmisten terveys- ja hyvinvointivaikutusten kannalta. Kaavassa biologista ja geologista monimuotoisuutta vaalitaan osoittamalla luonnon arvoalueet sekä tuemalla ekosysteemipalveluiden tuotantopotentiaalia. Luonnon arvoalueita kytkee yhteen Kymenlaakson manner- ja merialueen kattava sini-viherrakenne, joka edistää myös virkistys- ja ulkoiluverkoston toimivuutta sekä entistä parempaa kytkeytyneisyyttä. Lisäksi luodaan toimintaedellytyksiä kestäväälle biotaloudelle ja luontomatkaillulle.

Kaavassa on osoitettu mm. ylimaakunnalliset melonta- ja pyöräilyreitit. Melontareitin osalta suunnittelumääräys edellyttää, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava melontareittien toteuttamisedellytykset maakunnallisesti ja seudullisesti toimivana reitistönä. Huomioon on otettava reitin aloitus ja lopetuspaikan, taukopaikkojen sekä välinevajojen yhteiskäyttömahdollisuus. Merkintää on käytetty mm. seuraavissa Loviisan kaupungin puolelle johtavissa tai lähialueella sijaitsevista kohteissa: Kymijoen melontareitti, ylimaakunnallisesti, sekä Kymenlaakson etelä- ja pohjoisosia yhdistävä Kymijoen melontareitti, joka yhdistää Suomenlahden merialueet Kymijoen vesistöön. Melontareittien suunnittelulla pystytään minimoimaan kustannukset yhteen sovittamalla niitä esimerkiksi vaellusreittien kanssa ja pienentämään melontareitin aiheuttamaa ekologista jalanjälkeä.

Ylimaakunnallinen pyöräilyreitti on osoitettu mm. seuraavalla Loviisaan jatkuvalla reitillä: Kouvola-Elämäki-Ruotsinpyhtää -pyöräilyreitti, osa ylimaakunnallista pyöräilyverkostoa, joka yhdistää Kymenlaaksossa taajama-, matkailu- ja virkistysalueita. Suunnittelumääräyksen mukaisesti yksityiskohtaisessa reittisuunnittelussa on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevan tiestön ja poluston käyttömahdollisuuksia. Pyöräilyreitit muodostavat verkoston, jossa ne mahdollistavat virkistyskäytön tukikohtina toimivien virkistysalueiden saavuttamisen ulkoillen. Pyöräilyreittejä ei esitetä taajamatai virkistysalueilla, taajama-alueiden läheisillä maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) tai ulkoilun ohjaamistarvetta (MU), eikä kansallispuistojen alueella.

Maakuntakaavan melontareittejä ja pyöräilyreittejä ei koske MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Reittien suunnitteluvaiheessa on otettava huomioon mm. maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset ja reittien mahdollisuudet tukea paikallista matkailuyrittäjyyttä. Pyöräilyreitit esittäminen maakuntakaavassa ei synnytä jokamiehenoikeuksia ylittäviä valtuuksia liikkua maastossa ennen kuin reitti on toteutettu sopimuksin. Ylimaakunnallisen luontomatkaileuhankkeen toteutus tapahtuu maanomistajakohtaisin sopimuksin.

LAUSUNTO

Loviisan kaupunki toteaa, että aikaisempien maakuntakaavojen kumoaminen ja korvaaminen nyt laadittavalla kokonaismaakuntakaavalla selkeyttää kaavojen tulkintaa ja ohjausvaikutusta. Kaava on visuaaliselta ilmeeltään selkeä ja helposti luettava. Keskeiset maakuntakaavalla yhteen sovitettavat asiat ja niiden ohjaustavoitteet on esitetty onnistuneesti. Kymenlaakson maakuntakaava 2040:n tavoitteet luovat edellytykset hyvälle elin- ja toimintaympäristölle Helsingin ja Pietarin metropolialueiden kainalossa ja sitä kautta vahvistavat myös itäisen Uudenmaan aluerakennetta ja kehitystä. Itä- ja länsisuuntaisten maantie- ja rautatieliikenneyhteyksien merkitys muutosten välittäjänä korostuu.

Loviisan kaupungin näkökulmasta on erittäin tärkeää, että Kotka–Helsinki–raideyhteys on osoitettu maakuntakaavassa kehitettävän pääradan ohjeellisella merkinnällä. Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävän uuden pääradan ohjeellinen sijainti. Suunnittelumääräys velvoittaa, että alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on säilytettävä mahdollisuus ratayhteyden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Liikennevirasto vastaa ratojen ja vesiväylien suunnittelusta ja rakentamisesta.

Itärata mahdollistaa sekä Helsingin yhdyskuntarakenteen että työssäkäyntialueen kestäväen laajentumisen itään, sekä parantaa itäisen Uudenmaan ja Kymenlaakson rannikon elinkeinoelämän edellytyksiä ja kilpailukykyä. Rautatieyhteyttä Helsingistä Porvoon ja Loviisan kautta Kotkaan ja Kotkasta edelleen itään tulee selvittää valtakunnallisesti merkittävän rautatieverkoston osana.

Vaihtoehtoinen Kouvolasta Porvooseen osoitettua raideliikenteen yhteystarve on merkittävä, mikäli Helsinki–Kotka–rataa ei toteuteta. Haminasta itään osoitettu raideliikenteen yhteystarvemerkintä on Helsinki–Kotka pääradan jatke kohti Pietaria ja näin ollen se on osa valtakunnallisesti merkittävää kehitettävää päärataa, jonka merkintätapaa tulisi tästä syystä uudelleen arvioida. Loviisan kaupunki esittää, että Haminasta itään osoitettu raideliikenteen yhteystarvemerkintä muutetaan ohjeellisen pääradan merkinnäksi, jolla on velvoittava suunnittelumääräys.

Maakuntakaava turvaa viherverkoston riittävyden, saavutettavuuden ja toimivuuden. Kokonaisuus turvaa luonnon arvoalueiden säilymisen ja tukee virkistys- ja ulkoiluverkoston toimivuutta, parempaa kytkeytyneisyyttä ja luo toimintaedellytyksiä luontomatkaileville. Loviisan kaupungin näkökulmasta kaavassa osoitetut ylimaakunnalliset melonta ja pyöräilyreitit ovat ansiokkaita ja ne jatkuvat luontevasti Loviisan kaupungin alueelle. Reitit palvelevat maakunnan asukkaita ja em. reittien osalta myös Loviisan asukkaita sekä luontomatkailevia yleisesti. Loviisan kaupungin näkökulmasta ne tukevat erittäin hyvin esim. Strömforsin ruukin alueen kehittämistä.

Loviisan kaupunginhallitus